

ДИДАКТИЧНІ ТА СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРИ НАВЧАННІ ПОКОЛІННЯ Z

Черняк Д. С.

кандидат соціологічних наук, доцент,

*доцент кафедри філософії, політології та українознавства
Київського національного університету технологій та дизайну
м. Київ, Україна*

Інформаційне суспільство висуває нові вимоги щодо якості підготовки сучасних спеціалістів. Перед педагогами, науковцями, управлінцями в системі освіти постають нові завдання: як та чому вчити сучасну молодь, адже зі зміною етапів розвитку суспільства, ускладненням технологічного фактору, розширенням та поглибленням знань, реформування зазнають зміст, методи та засоби навчання, форма подання навчального матеріалу, зміни стосуються і самої молоді.

Сьогодні викладачі починають навчати та виховувати нове покоління – покоління Z. Під поколінням розуміють «групу людей, що народжені в певний віковий період та відчули вплив одних і тих самих подій та особливостей виховання» [4]. Теорія поколінь, висунута та обґрунтована на початку 90-х років ХХ ст. американськими вченими Вільямом Штраусом та Нейлом Хоувом, активно використовується як методологічна концепція на пострадянському просторі для пояснення появи поколінь з певними ціннісними орієнтаціями, установками, переконаннями, поглядами, стилем життя та громадянською позицією. Перед дослідниками постає завдання: виявити соціальний та психологічний портрет сучасного школяра та студента, з тим щоб виробити адекватні методи навчання, вибудувати новий стиль спілкування. В. Штраус та Н. Хоув, проаналізувавши історію Сполучених Штатів Америки, дійшли висновку, що

історія розвивається циклічно, тривалість циклів приблизно дорівнює тривалості людського життя, а закономірності при зміні поколінь залежать від чергування періодів криз та підйомів в суспільстві. Автори виділили покоління зі схожими настроями, цінностями та вихованням: покоління GI (покоління героїв, переможців), що народжені в період з 1900 по 1923 рр., «мовчазне покоління» (1923 – 1943 рр.), «бебі-бумери» (1943-1963 рр.), покоління X (1963-1984 рр.), покоління Y або покоління міленіум (мілленіалів) (1984-2000 рр.).

Покоління народжене з 2000 р. отримало назву покоління Z (Generation Z, Generation M, Net Generation, Internet Generation). Покоління Z характеризують як покоління мультимедійних технологій, для якого можливості інформаційного суспільства є звичайною реальністю, це молоді люди, що народилися в епоху Інтернету та прискореної інформатизації й віртуалізації суспільства, тому вони так легко опановують нову техніку та технології, допомагаючи своїм батькам – представникам іншого покоління, освоїти новомодні гаджети. Сьогодні з'являється новий тип людини – «людина цифрова» (Digital Native), що не мислить себе без цифрових технологій, віртуальної реальності, спілкування в соціальних мережах, коментування блогів, онлайн-ігор. Зрозуміло, що здобутки інформаційного суспільства активно використовують і сучасні студенти. Так якщо п'ятнадцять років тому студенти, готуючись до семінару, працювали в читальних залах бібліотек, списуючи конспекти, знайомились з науковою та навальною літературою, першоджерелами, нині студент в один клік знаходить необхідну інформацію і не вдається до ретельної підготовки, систематичного та системного вивчення матеріалу. Оскільки підготуватися до семінарського заняття можна відразу на парі, достатньо, щоб працював Інтернет, і викладач ще не встигає домовити питання, як на екрані смартфона з'являється

правильна відповідь. Не докладаючи особливих зусиль можна підготувати будь-яку роботу, запозичуючи інформацію з Інтернету, тому і виникає проблема дублювання, тиражування текстів, однаково виконаних завдань. І навіть отримуючи домашнє завдання від викладача, краще не самостійно зробити нотатки, а чекати допоки хтось «скине» необхідну інформацію в соціальних мережах. Наразі можна спостерігати наступні тенденції: падіння інтересу до навчання, особистої відповідальності молодих людей за результат, фрагментарність та поверховість в знаннях, кліпове мислення, пріоритетність розважального, ігрового характеру навчання, визнання молоддю Інтернету як основного джерела знань. Проте слід віддати належне, що сучасні студенти легко адаптуються до нових ситуацій та вміють акумулювати необхідні ресурси для вирішення особистих питань, використовувати та швидко обробляти інформацію.

Як же характеризують сьогоднішнє покоління науковці. Дослідники вдаються до таких характеристик: сучасні молоді люди – нетерплячі, індивідуалістичні, менш амбіційні, орієнтовані на споживання, зосереджені на короткотривалих цілях, не схильні ставати частиною певних груп, перевагу надають комунікації в віртуальному просторі, що підміняє реальне, безпосереднє спілкування та породжує проблему недостатніх емоційних контактів в родині, з однолітками [1], [3], [4]. Діти народжені в епоху цифрових технологій стають гіперактивними, інтравертованими, егоцентричними, мають проблеми емоційного розвитку, підпадають під маніпулятивний вплив. Науковці наголошують на ймовірні проблеми, зокрема: можливість загострення конфлікту поколінь, конфлікту цінностей та світоглядів, розмивання життєвих принципів, інтелектуально-культурне розшарування в середовищі молоді [1], [3], [4].

Зрозуміло, що покоління Z тільки починає формуватися та вступати в доросле життя, тому дуже важливо допомогти молодим людям адаптуватися до нових суспільних умов, знайти себе та своє покликання, використувати потенціал покоління Z для суспільного блага. Вчасно врахувати дидактичні та соціально-психологічні особливості навчання молодих людей нового покоління та у відповідності до потреб модернізувати освітній процес, віднайти найбільш ефективні форми та методи роботи – ось лише деякі завдання, що стоять перед сучасною системою освіти.

Література:

1. Долженкова М.И. Особенности ценностных приоритетов в сфере досуга в контексте теории поколений // Вестник ТГУ, 2014. – выпуск 11 (139). – С. 64-68.
2. Исаева М. А. Поколения кризиса и подъема в теории В. Штрауса и Н. Хоува // Знание. Понимание. Умение. – 2011. – № 3. – С. 290-295.
3. Кулакова А.Б. Поколение Z: теоретический аспект // Вопросы территориального развития. – 2018. – выпуск. 2 (42). – С. 1 – 9.
4. Сапа А.П. Поколение Z – поколение эпохи ФГОС // Инновационные проекты и программы в образовании. – 2014. – № 2. – С. 24-30.